

ივანე
ჯავახიშვილის
სახელობის
თბილისის
სახელმწიფო
უნივერსიტეტის
გაზეთი
გამოდის
1927 წლიდან

გაზეთი „თბილისის
უნივერსიტეტი“ 80 წლისაა

არჩევანი
უნივერსიტეტის
ავტონომიური
სასარგებლოდ

საბჭოთა

უნივერსიტეტი

31

დეკემბერი, ორშაბათი, 2007 წ. №22 (2067)

ფასი 30 თეთრი

გილოსავთ შობა-ახალ წელს!

ახალი წელი და ქართული კულტურა

უძველესი დროიდან ადამიანს სურდა, ცალი თვალით მაინც შეეხედა თავისი მომავლისთვის - განეტყვიდა ხვალისდელი დღე. განსაკუთრებული სიმძაფრით კი ეს სურვილი ახალი წლის მოახლოებისას ეუფლებოდა. ახალ წელს ხომ, როგორც არასდროს, ვართ განწყობილი, გვჯეროდეს სასწაულის, გვსურს მტერსაც და მოყვარესაც ბედნიერება ვუსურვოთ, უარყოფითი ემოციები წარსულს ჩავაბაროთ და ახალი, ხალისითა და ბედნიერებით აღსავსე ცხოვრება დავიწყოთ. გამორჩეულად ვემზადებით ამ „სასწაული დღის“ შესახებ ვინაიდან გვწამს — როგორც გავატარებთ ახალ წელს, ისე ვიცხოვრებთ მთელი წლის განმავლობაში.

მაკა ლდოკონანი

სამეცნიერო ლიტერატურაში დეკემბერი, როგორც წესი, მზის დაბადების დღედ იყო მიჩნეული. მართლაც, ზამთრის ნაბუნობის შემდეგ (22, 23, 24 დეკემბერი) მზე მატებას იწყებს. მეცნიერებს წელიწადის პირველი დღის მაგიტობის რწმენა ახალი წლის ყველაზე დამახასიათებელ ნიშნად მიაჩნიათ. ახალი წელი ჯადოსნურ დღედ ითვლებოდა, ამიტომ რიტუალების შესრულება 31 დეკემბრის ღამეს საახალწლო სამზადისით იწყებოდა. „ახალი წლის აღნიშვნა საქართველოს ცალკეულ კუთხეში თავისებურებით ხასიათდება. გარდა იმისა, რომ გულმოდგინედ აღაგებდნენ და ასუფთავებდნენ სახლსა თუ საყოფაცხოვრებო ნივთებს, მდულრავდნენ ჭურჭელს, განსაკუთრებულ საკვებსაც ამზადებდნენ“ - გვიამბობს ისტორიის ინსტიტუტის მეცნიერ-თანამშრომელი, თსუ-ის სასწავლო პროცესის მართვის სამსახურის ხელმძღვანელი, ეთნოგრაფი თეა ქამუშაძე.

როგორც წესი, ქართველები საახალწლოდ სპეციალურად ნასუქ ღორს კლავდნენ, ხოლო აღმოსავლეთ საქართველოში მთაში, სადაც ეს ცხოველი უწმინდურად ითვლებოდა, ახალი წლის დილას ცხვარი იკვებებოდა. „ადამიანისთვის მნიშვნელოვანი იყო არა მხოლოდ ოჯახის წევრების, არამედ ცხოველის, ფრინველის გამრავლება, მოსავლის სიუხვე, რაც სიმბოლურ რიტუალებში იჩენდა თავს. სწორედ ამიტომ, ყველა შინაური ფრინველისთვის თუ ცხოველისთვის რიტუალური კვებები ცხვებოდა“, - განმარტავს ქალბატონი თეა.

კვებებს მაგიური ძალა მეკვლის ხელიდან ეძლეოდათ

რიტუალური კვებები ნაყოფიერების, სიმრავლისა და მომავალი სავსე ცხოვრების მომნიჭებლები იყვნენ. განსაკუთრებული აღნიშვნის ღირსია ღორის - სამსხვერპლო ცხოველისთვის გამოცხობილი კვერი. რაჭა-ლეჩხუმში მას „ღორის სალოცილი“, იმერეთში „საკვავაკვაი“, რაჭაში კი „სირისკული“ ერქვა. ისინი მაგის გზით ღორების გასამრავლებლად ცხვებოდა. აღმოსავლეთ საქართველოში, კერძოდ, ფშავეში, ბლითის ფორმის სამეკვლეო კვერს „გოგას“ აცხობდნენ. „გოგას“ მეკვლე სახლში შემოავარებდა ხოლმე. ჩიჩილაკისთვის განკუთვნილ კვერს „ბოკელი“ და „ხარის კისერი“ ერქვა. „ბოკელი“ ყველითა და მოხარშულ კვერცხით იყო გამოტენილი. „ხარის კისერს“ კი საქონლის გამრავლებისა და ჯანიაზობის დასაბეგებლად აცხობდნენ. საახალწლო სუფრის აუცილებელ ატრიბუტს კაცის ფორმის პური „ბასილა“ წარმოადგენდა. მას აწყობდნენ „სამეკვლეო გობზე“ ან თევზზე, რომლითაც მეკვლე „შემოლოცვის“ რიტუალს ასრულებდა. ბასილას კვერი ოჯახის ყველა წევრს უნდა ეჭამა. ხშირად მას საქონელსაც აჭმევდნენ, ზოგჯერ

კი წყალკურთხევამდე (19 იანვარი) ინახავდნენ და მერე მიირთმევდნენ. სამეცნიერო ლიტერატურაში დიდი ხანია დადგენილია, რომ ბასილის სახელის ქვეშ ხალხი წმიდა ბასილ დიდს - IV საუკუნის უდიდეს კესარიელ მამას გულისხმობდა, რომელმაც დიდი ღვაწლი დასდო ქრისტიანობის განვითარებას. რაჭაში ცხვებოდა რამდენიმე „კაც-ბასილა“: სამი „კერია“ და მეოთხეს პირდაპირ „წმიდა ბასილი“ ერქვა. ხევში და თუშეთში ახალი წლის მსგავსი სამზადისი მიმდინარეობდა შობასაც: ხევში „წმიდა სამების პურს“, „თესლის პურს“, ბავშვებისთვის კი „ბედისკვერებს“ აცხობდნენ. თუშეთში საშობაოდ გამოცხვარ დიდ კოტორს „ქრისტეს საგზალი“ ერქვა, ადამიანთა და შინაურ ცხოველთა გამოსახულების პურები. ისინი სასთუმალქვეშ ამოსაღებად განკუთვნილი, ლუკმისოდენა მრგვალი პურები გახლდათ. „განსაკუთრებულ წესად ჰქონდათ კვერებზე მკითხაობა. მაგალითად, ამოფუებული „ბედისკვერი“ ბედნიერების საწინდარი იყო. საერთოდ, კვერების უმრავლესობას მაგიური ძალა მეკვლის ხელიდან ეძლეოდა“, - გვიამბობს თეა ქამუშაძე.

წლის მოვლენები
მე-7-10 გვ.

პოლიტიკური
კულტურა —
ახალი გამომწვევა
მსოფლიოსთვის

მე-3 გვერდზე

საქართველოს
კათოლიკოს
პატრიარქის
ალსაყდრებიდან
30-ე წლისთავი
თსუ-მაც აღნიშნა

მე-4 გვერდზე

რატომ იკლო
ფიზიკის
მიმართულებით
სწავლის
გაგრძელების
მსურველთა
რაოდენობა

მე-5 გვერდზე

აპაკი შანიძე
მართო წარსული
არ არის

მე-12 გვერდზე

პეტრე ოცხელის
დაბადებიდან 100
წლისთავისადმი
მიძღვნილი
კონფერენცია

მე-13 გვერდზე

„ჩვენებურები“
ქართული
ფოლკლორის
დღესასწაულია

მე-14 გვერდზე

აკაკი შანიძე მართო წარსული არ არის

აკაკი შანიძის იუბილე

20 დეკემბერს ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში აკადემიკოს აკაკი შანიძის დაბადებიდან 120 წლისთავისადმი მიძღვნილი საიუბილეო ღონისძიებები გაიმართა. უნივერსიტეტის წმინდა დავით აღმაშენებლის სახელობის ეკლესიაში აკაკი შანიძის სულის მოსახსენიებელი პანაშვიდი გადაიხადეს, რის შემდეგაც მონაწილეებმა უნივერსიტეტის პანთეონში მისი საფლავი ყვავილებით შეაპყვეს. ღონისძიების ფარგლებში სამეცნიერო კონფერენცია — „ღვანული აკაკი შანიძისა“ გაიმართა. სააქტო დარბაზის ფოიეში მოენსო მეცნიერის მემორიალური ნივთების, მისი შრომებისა და ფოტოების გამოფენა.

შურთისა ბაროშვილი

სამეცნიერო კონფერენციის მონაწილეებს ჰუმანიტარული ფაკულტეტის დეკანი დარეჯან თვალთვაძე მიესალმა. მან აღნიშნა, რომ უნივერსიტეტში იუბილეს ფარგლებში აკაკი შანიძისადმი მიძღვნილი სამეცნიერო კონფერენცია ჯერ კიდევ ზაფხულში გაიმართა, რომელზეც ჰუმანიტარული ფაკულტეტის პროფესორ-მასწავლებლებმა თავიანთი ახალი ნაშრომები წარმოადგინეს. „სიმბოლური აღმოჩნდა ისიც, რომ მაშინ კონფერენციას 120 მონაწილე ესწრებოდა, ამჟამად ამ კონფერენციის მასალები წინადად არის გამოცემული. ეს ფაქტი კიდევ ერთხელ ადასტურებს ჩვენს პატივისცემას უნივერსიტეტის ერთერთი დამაარსებლის, ჰუმანიტარული მეცნიერების ყველა დარგში თავისი წვლილის შემტანის მიმართ“, — განაცხადა დარეჯან თვალთვაძემ.

დაკავშირებული დეტალების გააზრება. ჩვენ ვიცით, რაოდენ დიდი ძალისხმევა დასჭირდა თითოეულ მათგანს, რომ გაექარწყლებინათ საზოგადოებაში დანერგული სკეფისი უნივერსიტეტის დაარსებასთან დაკავშირებით. ბატონ აკაკი შანიძის სახელთან ყველაფერი „პირველი“ სიმბოლურად არის დაკავშირებული. სწორედ მან დაიცვა პირველი სადოქტორო დისერტაცია უნივერსიტეტში. ისიც სიმბოლურია, რომ ეს დისერტაცია ქართული ენის ზმნას ეძღვნებოდა. სიქარეში შესავალი სიტყვის ტექსტიც კი დავიწყებულია სახელში, მაგრამ ამით სხდომას არაფერი დაჰკლებია. გამორჩეული დამოკიდებულება ჰქონდა სიცოცხლის ბოლომდე ივანე ჯავახიშვილთან. ყველა მისი წერილი ასე იწყებოდა: „პატივცემული მოძღვარო, ბატონო ივანე!..“ თუმცა ასეთი გამორჩეული ურთიერთობა მის სამეცნიერო აკადემიურ თავისუფლებას არ ზღუდავდა. აკაკი შანიძე მართო წარსული არ არის. ჩვენ უნდა დავინახოთ პირველი ქართული უნივერსიტეტის განვითარების ტენდენციებიც, ის სულსკვეთება, რომელიც დაებუდა უნივერსიტეტს, უნდა გაგრძელდეს“, — აღნიშნა გიორგი ხუბუამ. სახელოვანი მამა მისმა ქალიშვილმა, აკადემიკოსმა მზექალა შანიძემაც გაიხსენა: „აკაკი შანიძემ მთელი სიცოცხლე საქვეყნო საქმეს შესწირა. დღეს, როდესაც ოცი წელი გავიდა მისი გარდაცვალების შემდეგ, შეი-

ძლება მნიშვნელობას მოკლებული არ იყოს ზოგიერთი დეტალის გახსენება მისი პირადი ცხოვრებიდან. გურული გლეხის ოჯახში დაბადებული ბიჭი თავიდანვე დიდი შრომის-მოყვარეობით გამოირჩეოდა. სათხარში და ფიჩხის ქრაში დაინყო მუშაობა და ას წელს გადაცილებული განაგრძობდა მუშაობას ურთულეს მეცნიერულ საკითხებზე. ჩემს სტუდენტებთან ხშირად მომყავდა მისი მაგალითი. მათი პასუხი იყო: — ის ხომ აკაკი შანიძე იყო! მაგრამ მან ხომ სწორედ დიდი შრომის შედეგად მიაღწია ასეთ წარმატებას. კიდევ ერთი თვისება, რომელიც სიცოცხლის ბოლომდე შერჩა, სიახლის გრძობა იყო. დღემდე მიკვირს, როგორ ახერხებდა, რომ წაუკითხავი არ რჩებოდა არც ერთი ახალი სამეცნიერო შრომა, ენათმეცნიერების, ისტორიისა და ფილოლოგიის დარგში, რაც კი საქართველოში გამოდიოდა. 1960 წელს, როდესაც გიორგი წერეთელთან და ირაკლი აბაშიძესთან ერთად, იერუსალიმში რუსთაველის პორტრეტის მისაკვლევად გაემგზავრა, უკვე 70 წელს იყო გადაცილებული. მაშინ ირაკლი აბაშიძე იხსენებდა: ჩვენ გვეშინოდა, ვაითუ ვერ იაროს, ხანშიშესულია, აკაკი კი ჩვენზე წინ გარბოდა. ასი წლის იუბილეზე წარმოთქმულ სიტყვაში თქვა: ხუთიოდე წელი კიდევ მინდა, რომ დაწყებული საქმეები დავამთავრო. მაგრამ მას რამდენ ხანსაც არ უნდა ეცოცხლა, ყოველთვის ექნებოდა რაღაც გასაკეთებელი. აკაკი შანიძის ნაშრომთა რაოდენობა ასეულია და მეცნიერების სხვადასხვა დარგს მოიცავს: ძველი და ახალი ქართული, ტექსტოლოგია, რუსთაველოლოგია, ქართველური ენები, არმენისტიკა და ალბანოლოგია — მან ყველგან თქვა თავისი სიტყვა და ქართველოლოგიის მრავალ დარგში მისი ნაშრომები კვლავ რჩება მომავალი კვლევის საფუძვლად და ქვაკუთხედად“, — განაცხადა მზექალა შანიძემ. აკადემიკოს ზურაბ ჭუმბურიძის აზრით, აკაკი შანიძის ხსოვნის წინაშე ყველა ქართველი ვალშია, რადგან სწორედ მისი დამსახურებით შეიქმნა გრამატიკის სახელმძღვანელოები. „ქართული ენის ზმნის სტრუქტურა იმდენად შეუსწავლელი იყო, რომ მაშინდელ პრესაში წერდნენ: „ქართულის ენისა ზმნის არიან უკანონოები“. აკაკი შანიძემ პირველმა განიხილა როგორც ქართული ზმნის პირი, ისე სხვა ძირითადი კატეგორიები. მათ შორის არმდენიმე კატეგორია უშუალოდ მის მიერ არის დადგენილი. ქართული ენის მორფოლოგია დღესაც ამ სახელმძღვანელოთი ისწავლება. აკაკი შანიძემ შექმნა მთელი სერია „ძველი ქართული ენის ძეგლებისა“. ამ სერიაში და „ძველი ქართული ენის კათედრის შრომები“ მან გამოამზაურა ძეგლები: ხანმეტი მრავალთავი, იაკობის პირველსახარების ხანმეტი ნაწყვეტები, ქართული ოთხთავის ორი ძველი რედაქცია, ოშკის ბიბლია, სინური მრავალთავი, ჭილ-ეტრატის იადგარი, პეტრიწონის ქართველთა მონასტრის ტიპიკონი და სხვანი. ყველა ამ გამოცემასთან ახლავს ლექსიკონები და ვრცელი გამოკვლევები. ცალკე უნდა მოვიხსენიოთ ბოლნისის ჯვრის, მანგლისის, ოშკის, გრემის და სხვა ისტორიული ძეგლის წარწერათა შანიძისული გამოცემები. აკაკი შანიძემ უდიდესი წვლილი შეიტანა ქართველური ენების მეცნიერულ კვლევაში. მასსოვს, მისი ნათქვამი: „ეჰ, დრო რომ მქონოდა, დავჯდებოდი სვანეთში და ამ ენის თვისებებს უკეთესად წარმოვჩვენდი. იგი გრძობდა, რომ ჯერ კიდევ ბევრი იყო სამუკალი ამ სფეროში. მისი მოღვაწეობა მეცნიერული გამორბაა, რომელიც მისაბამაგალითად დარჩება მომავალი თაობებისთვის“, — აღნიშნა ზურაბ ჭუმბურიძემ. პროფესორ ვახტანგ იმნაიშვილის ინფორმაციით, აკაკი შანიძის მრავალმხრივი საქმიანობის ერთერთი სფერო ძველი ქართული წერილობითი ძეგლების შესწავლა და გამოცემა იყო. ამ მიზნით მან შექმნა სერიები „ძველი ქართული ენის ძეგლები“ და „ძველი ქართული ენის კათედრის შრომები“. ამ სერიებში აკაკი შანიძემ და მისმა მონაწილეებმა გამოაქვეყნეს ძველი ქართული მწერლობის მრავალი პირველხარისხიანი ძეგლი. ერთერთი უმნიშვნელოვანესი არის „ხანმეტი ლექციონარი“, რომელიც გრაციის უნივერსიტეტის ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის ყველაზე თვალსაჩინო ნუსხაა. რომ არა აკაკი შანიძე შეიძლება ეს ძველი უცნობი დარჩენილი სამეცნიერო ნრეებისთვის. სახელგანთქმულმა ენათმეცნიერმა ჰუგო შუხათერმა გარდაცვალებამდე ხუთი დღით ადრე გამოკვლევა თბილისში გამოუგზავნა აკაკი შანიძეს, რომელმაც გაზეთ „ტფილისის უნივერსიტეტი“ დაბეჭ-

და 1928 წელს, ხოლო მომდევნო წომრისთვის გამოითხოვა შუხათერის არქივის ხელნაწერების ფოტოები და 1929 წელს გრაციის ქართული ხელნაწერების აღწერილობა გამოაქვეყნა. გრაციის ნახევარმილიონიან ფონდში ჩვენი „ხანმეტი ლექციონარი“ ყველაზე ძველია, იგი მეშვიდე საუკუნით არის დათარიღებული. მე მქონდა ბედნიერება, ეს ხელნაწერი არაერთხელ მეჭეროდა ხელში. მინდა სიამაყით აღვნიშნო, რომ მისი სანახავად საგანგებოდ მოდიოდნენ ხელნაწერთა განყოფილებაში. აკაკი შანიძეს არაერთი ძველი — მტვერნაყრილი თუ გადაცრეცილი ხელნაწერი გამოუმზებია. მან საფუძველი დაუდო ჩვენში თუ საზღვარგარეთ მიმოფანტული ასეთი ძველისძველი ფოლიანტების მეცნიერულ პუბლიკაციას. უნდა გენახათ, როგორი სიყვარულით ეალერსებოდა ფერგადასულ ასოებს, როგორ ჩაჰკირკიტებდა ლუპით ხელში ძველად გასარჩევ ასომთავრულსა და ნუსხურს. ეს დიდი სიყვარული მან თავის მრავალ მონაწილეს გადასცემდა, რომლებიც მოძღვრის დაწყებულ საქმეს მისივე შემუშავებული მეთოდებით და მისებური სიყვარულით აგრძელებენ, — აღნიშნა ვახტანგ იმნაიშვილმა. სამეცნიერო კონფერენციაზე მოხსენებები წაიკითხეს პროფესორებმა: ელგუჯა ხინთიბიძემ და თეოდო უთურგაიძემ. აკაკი შანიძის იუბილეს მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნიდან გამოეხმაურნენ მეცნიერები. ლონისძიების მონაწილეებს მისი უცხოელი კოლეგების მისასალმებელი ტექსტები ქალბატონმა დარეჯან თვალთვაძემ გააცნო. „უკვე ოცი წელია არ ჩატარებულა ბატონი აკაკი შანიძის იუბილე. როგორ მიდის დრო, მაგრამ არ მიდის გამოჩენილი მეცნიერის ხსოვნა. ნამდვილი გრამატიკის წინასწარმეტყველი გახლდათ ბატონი აკაკი, რადგან როდესაც მან სადოქტორო დისერტაცია დაიცვა, ჯერ კიდევ უცნობი იყო ხანმეტი ტექსტები. ის, რაც ყველაზე ნაკლებად ცნობილია, არის სიტორ, რომელიც გამოავლინა ჩემს, როგორც უცხოელი ქართველოლოგის მიმართ. მაშუქა თავისი წიგნები, კითხულობდა და მისწრებდა ნაწერებს. როდესაც საქართველოში ჩამოვიდიოდი, ყოველთვის ვსტუმრობდი მას, იქ ყველაფერი ტრადიციების საუკეთესო დაცვით ხდებოდა, მაგალითად, სუფრაზე ყოველთვის იყო ორი-სამი მომღერალი. ბატონი აკაკი ძალიან განიცდიდა, რომ დავიწყებული იყო ასომთავრული. როდესაც მწერდა, წინადადების დასაწყისში ყოველთვის ხმარობდა ასომთავრულს. იგი შესანიშნავ მაგალითად რჩება ჩემთვის არა მარტო როგორც დიდი მეცნიერი, არამედ ნიშუმი ადამიანობისა და ქართული ტრადიციების დამცველისა“ — აღნიშნავს საიუბილეო წერილში ბ. ბუტიე. მეცნიერის იუბილეს გამოეხმაურა იერუსალიმის ებრაული უნივერსიტეტის ტრუმენის სახელობის მშვიდობის პროლემათა ინსტიტუტის მეცნიერ-თანამშრომელი, შომრონის (სამარიის) საუნივერსიტეტო ცენტრის პროფესორი რუჟენ ენოხი (რუბენ ენუქაშვილი): „წლების განმავლობაში პატივი მქონდა, ვყოფილიყავი ძველი ქართული ენის კათედრის მდივანი, რის გამოც საკმაოდ ხშირი და ახლო ურთიერთობა მქონდა დიდ მეცნიერთან, რომელიც იმ დროს კათედრას ხელმძღვანელობდა. მაკვირვებდა მისი უნარი ყოველ წერილში ჩანდომისა და ნებისმიერი საქმის სრულყოფილად შექრულებისკენ სწრაფვა. იგი ამბობდა: „მეცნიერებაში არ არსებობს დიდი დმცირე რამ, არსებობს ის, რაც არის მეცნიერება და არა ის, რაც არ არის“. ეს სიტყვები სამუდამო საგზალ-მეგზური გახდა ჩემი ცხოვრების გზაზე. კურსი, რომელზეც მე ენის ჯვრუფი ვსწავლობდი, ბოლო გახლდათ, ვისაც ბატონი აკაკი სპეცემინარს უტარებდა. ეს არ იყო საშუალო სტუდენტზე გათვლილი კურსი, მაგრამ ვისაც შეეძლო აპყლოდა ლექტორს, უამრავ ინფორმაციას იღებდა და თანამონაწილე ხდებოდა მეცნიერული აზროვნების პროცესისა, რამდენადაც მხოვანი მეცნიერი უშუალოდ ლექციაზეც კი ეძებდა ხელნაწერთა გადამწერების თავისებურებებს, სიტყვათა ეტიმოლოგიასა და მნიშვნელობის ცვლილებათა გზებს. იმედო მაქვს, საქართველოში და მის ფარგლებს გარეთაც არასოდეს გახუნდება მეცნიერის ნათელი ხსოვნა“. მეცნიერის იუბილეს მისი შვილები და შვილიშვილებიც ესწრებოდნენ. აკაკი შანიძის საიუბილეო საღამო უნივერსიტეტის სააქტო დარბაზში დოკუმენტური ფილმის ჩვენებით და ხალხური ანსამბლების კონცერტით დასრულდა.

„ჩვენებურები“ ქართული ფოლკლორის დღესასწაულია

რიგით მეოთხე საერთაშორისო ფესტივალი „ჩვენებურები“, რომელიც თბილისში 19-30 დეკემბერს ჩატარდა, უნმედისა და უნეტარესის, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II-ის აღსაყდრების 30-ე საიუბილეო წლისთავს მიეძღვნა. სწორედ ამიტომ, წლებადელი ფესტივალი წინამორბედებისგან განსხვავებით, მასშტაბურობითა და მრავალფეროვნებით გამოჩნეული აღმოჩნდა.

საბუნა სატიპილი

„ჩვენებურები“ 21 დეკემბერს ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა სააქტო დარბაზში უმასპინძლა და ფესტივალის მონაწილეების შემოქმედებით შესაძლებლობების წარმოჩენამ ალტაცება უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობასა და სტუდენტებში ერთნაირად გამოიწვია.

როგორც ცნობილია, ტრადიციულად „ჩვენებურები“ ქართული ფოლკლორის დღესასწაულია. მასში საქართველოსა და მის საზღვრებს გარეთ არსებული ქართული ფოლკლორული ანსამბლები მონაწილეობენ. ეს სწორედ ის ანსამბლებია, რომელთა წევრები საქართველოდან საუკუნეებისა და წლების წინ გადახვენილი ეთნიკურად ქართველები, ან ქართული კულტურის თავგანსმცემელი უცხოელები არიან.

საერთაშორისო ფესტივალის — „ჩვენებურები“-ს პროექტი 2004 წლის 18 ოქტომბერს უნმედისა და უნეტარესმა, სრულიად საქართვე-

ლოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II აკურთხა, გულითადად მიესალმა პროექტის ავტორს, ასოციაციას „ქართული კულტურა საქართველოში და მის საზღვრებს გარეთ“, ფესტივალის პრეზიდენტს გიული ალასანიას და საორგანიზაციო ჯგუფს: ანზორ ერქომაიშვილის, ჯემალ კუხიანიძისა და გრიგოლ კალანდაძის შემადგენლობით.

პატრიარქი ყოველთვის დიდი სიყვარულით ადევნებდა თვალყურს ფესტივალს და საზღვარგარეთ მცხოვრებ ქართველთა საქმიანობას, ლოცავდა, აკურთხებდა, ესწრებოდა კონცერტებს, საპატრიარქოში ინვესტა სამშობლოდან სხვადასხვა დროს გადახვენილ ახალთუ ძველ ემიგრანტებს. „კათოლიკოს-პატრიარქი, გარდა იმისა, რომ „მწყემსია კეთილი“, იგი ხელოვანცაა — ჩინებული მხატვარი, პოეტი და შესანიშნავი საგალობლების ავტორი“, — ნათქვამია, წლებადელი ფესტივალთან დაკავშირებით გამოცემულ სპეციალურ ბუკლეტში, სადაც ფესტივალის პრეზიდენტი გიული ალასანია აღნიშნავს: — სხვადასხვა ქვეყანაში მცხოვრები ჩვენი თანამემამულეები არასდროს

წყვეტდნენ კავშირს დედამამშობლოსთან. დღეს ეს კავშირი ბევრად უფრო ადვილია, ვიდრე საუკუნეების განმავლობაში იყო. უცხოეთში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმის რწმენა, რომ სამშობლოში ახსოვთ, უყვართ ისინი, ინტერესით ადევნებენ თვალს მათ მიღწევებს საქართველოში და ეამაყებათ მიღწეული წარმატებები. დღეს ქართული ფოლკლორი მსოფლიოს კუთვნილებია. არაქართველები მღერიან და ცეკვავენ ქართულად. ამ ფესტივალშიც მონაწილეობენ უცხოური ანსამბლები, რომელთაც მდიდარი და მრავალფეროვანი რეპერტუარი აქვთ.

„ჩვენებურების“ საფესტივალო პროგრამაში წელს მნიშვნელოვანი ადგილი დაიკავა კლასიკურმა მუსიკამ და მხატვრობამ.

კლასიკური მუსიკა 23 დეკემბერს თბილისის კონსერვატორიის დარბაზში გერმანიის ქალაქ ინგოლშტადტის ქართულმა კამერულმა ორკესტრმა წარმოადგინა. ეს სწორედ ის ორკესტრია, რომელიც ჯერ კიდევ 1964 წელს თბილისში დაარსდა, ხოლო 90-იანი წლების დასაწყისში ლიანა ისაკაძის ხელმძღვანელობით გერმანიაში განაგრძო მოღვაწეობა. ამჯერად, ორკესტრს დირიჟორი არიელ ცუკერმანი ხელმძღვანელობს. ამავე კონცერტში მონაწილეობა მიიღო მონრეალისა და ჩაიკოვსკის საერთაშორისო კონკურსების ლაურეატმა, ჩიკაგოს უნივერსიტეტის პროფესორმა, პია-

ნისტმა ეთერ ანჯაფარიძემ, რომლის სტუდენტები არიან ახალგაზრდა პიანისტები: ალექსანდრე ცომაია, გუგა ჩხიკვაძე, ნატა მეცხოვრიშვილი და დუდანა მაზმანიშვილი.

„ჩვენებურებზე“ პირველად გაიმართა საზღვარგარეთ მოღვაწე ქართველი მხატვრების გამოფენა. მხატვრების პროგრამას „გვაქვს უთვალავი ფერი...“ საგამოფენო ცენტრმა „ქარვასლა“ 24 დეკემბერს უმასპინძლა. მასში მონაწილეობდნენ იაპონიიდან ჩამოსული მხატვარი დიმიტრი ანთაძე, ამერიკიდან — გიორგი ბოხუა, საფრანგეთიდან — ნინო ფხალაძე და სანდრო დალაქიშვილი, ჰოლანდიიდან — დავით ჩიჩუა, დიანა ჩიჯავაძე და გოჩა ლაღიძე, რომელიც ხელოვნების ძალიან საინტერესო დარგს ემსახურება და უძველეს საჭურველს ამზადებს. იგი ჰოლანდიის ამ საქმის ცნობილ ოსტატად მიიჩნევა.

ყველაფრის მიუხედავად, „ჩვენებურების“ უმთავრეს ნაწილს მაინც ფოლკლორი წარმოადგენს. ფესტივალში წელს უკვე მესამედ მიიღეს მონაწილეობა და ქართული საზოგადოების წინაშე წარსდგნენ „ჩვენებურების“ სიმბოლოდ მიჩნეული „მაჭახელას“ მხრებში მოხრილი მოხუცებისგან შემდგარი ანსამბლი, რომლის წევრებმაც ქართული ფოლკლორი აუთენტურ სტილში შეასრულეს და რეპერტუარში ბევრი, თითქმის მივიწყებული სიმღერაც წარმოადგინეს. აღსანიშ-

ნავია, რომ „მაჭახელას“ ყველაზე უხუცესმა წევრმა, რომელიც 85 წლისაა, მაყურებლის ალტაცება საუკეთესო შესრულებასთან ერთად, ქორეოგრაფიული მონაცემებითაც გამოიწვია.

უნივერსიტეტის სცენაზე წარდგა „ჩვენებურების“ ტრადიციული სტუმარი და საქართველოში უკვე მასპინძლად ქცეული თურქეთში მოღვაწე, წარმოშობით ქართველი ბაიარ შაჰინი (გუნდარიძე), რომელიც საკუთარ რეპერტუარში იყენებს ისეთ საკრავებს, როგორიცაა: ფანდური, ჩონგური, დუდუკი, გარმონი, სალამური, დარჩელო, ქამანჩა, გუდასტიკი და ა.შ.

უნივერსიტეტში გამართულ კონცერტში მონაწილეობდნენ: თსუ-ის ფოლკლორული და ქორეოგრაფიული ანსამბლები, უკრაინული ჯგუფი „აპელსინი“, ისრაელის ქალაქ ორიეულის მერიასთან არსებული ქართული ფოლკლორული ანსამბლი, რომელსაც დიდი ხანია სიმონ ჯანაშვილი ხელმძღვანელობს. ანსამბლი 120 ზაგშეა, მათ შორის, არიან ისეთებიც, რომელთა მშობლები ისრაელში დაიბადნენ. ამ ანსამბლმა „ჩვენებურებში“ მონაწილეობა უკვე მეორედ მიიღო.

„ჩვენებურების“ თბილისური ფესტივალი წარმატებით დასრულდა, მორიგი, მეხუთე ფესტივალი მომავალი წლის შემოდგომაზე გაიმართება.

